

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 43/2011-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. februára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. A., P., L. P., P., a T. K., P., zastúpených advokátkou Mgr. V. D., K., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 12 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 14 v spojitosti s čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a porušenia čl. 5 písm. f) a čl. 6 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 115/2008 a jeho rozsudkom z 15. júla 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. A., L. P. a T. K. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. novembra 2010 doručená sťažnosť Ľ. A., L. P. a T. K. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základných práv podľa čl. 12 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 14 v spojitosti s čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a porušenia čl. 5 písm. f) a čl. 6 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (ďalej len „dohovor o odstránení rasovej diskriminácie“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 115/2008 a jeho rozsudkom z 15. júla 2010.

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že *„Sťažovatelia sú osobami rómskeho etnického pôvodu. Dňa 10. 6. 2005 podali Okresnému súdu v Michalovciach žalobu o poskytnutie ochrany pred diskrimináciou proti žalovanému J. spol. s r.o., ktorou sa sťažovatelia ako žalobcovia domáhali, aby súd určil, že konaním žalovaného voči žalobcom došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania a žalobcovia tým boli vystavení priamej diskriminácii pre svoj rasový (etnický) pôvod. Zároveň sa domáhali, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaslať každému žalobcovi ospravedlňujúci list, ktorého obsahom malo byť konštatovanie, že vzhľadom na to, že personál prevádzkarne žalovaného im zabránil vo využití služieb, boli vystavení diskriminácii, bola znížená ich ľudská dôstojnosť, pričom tento zásah bol protiprávny, za čo sa im hlboko ospravedlňuje. Zároveň navrhli, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť každému zo žalobcov náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 50 000,- Sk.*

Sťažovatelia vo svojej žalobe tvrdili, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo dňa 14. 4. 2005, približne o 22.55 hod. kedy navštívili Kaviareň I. s cieľom využiť služby pohostinstva a diskotéky. Okrem využitia spomínaných služieb si chceli overiť, či v zariadení naozaj dochádza k diskriminácii Rómov. Pre takýto prípad boli dohodnutí s ďalšími osobami z mimovládnej organizácie Poradňa pre občianske a ľudské práva, ktoré by mohli byť pri prípadnom incidente prítomné. Sťažovatelia prišli ku vchodu do kaviarne, kde narazili na zamestnanca žalovaného, ktorý od nich požadoval klubové karty ako podmienku vstupu do kaviarne. Keďže sťažovatelia spomínanými klubovými kartami nedisponovali, nebol im vstup do prevádzky umožnený a preto odišli. Zhruba o 15 minút neskôr sa do tej istej prevádzkarne dostavili tri spolupracovníčky mimovládnej organizácie Poradňa pre občianske a ľudské práva, ktorým bol vstup bez akýchkoľvek problémov umožnený, bez toho, aby od nich žiadali predloženie klubovej karty. V danom

pripade sa teda so s'azovateľmi zaobchádzalo menej priaznivo ako sa zaobchádzalo s inými osobami v porovnateľnej situácii, pričom sa od obslužených osôb odlišovali jedine etnickou príslušnosťou...

Okresný súd v Michalovciach rozhodol vo veci prvý krát rozsudkom dňa 31. 8. 2006, ktorým konštatoval, že žalovaný porušil zásadu rovnakého zaobchádzania a dopustil sa diskriminácie tým, že žalobcov dňa 14. 4. 2005 vo večerných hodinách nevpustil do priestorov kaviarne a uložil žalovanému zaslať každému žalobcovi ospravedlňujúci list...

Proti tomuto rozsudku podali odvolanie žalobcovia aj žalovaný. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací uznesením zo dňa 25. októbra 2007, sp. zn. 2Co/430/2006-148 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uložil súdu prvého stupňa vec opätovne prejednať a vykonať navrhnuté dôkazy, resp. ich nevykonanie zdôvodniť, vykonané dôkazy vyhodnotiť a rozhodnutie náležité odôvodniť tak, aby bolo preskúmateľné a súčasne sa vysporiadať aj so skutočnosťami, ktoré žalobcovia a žalovaní uviedli v podaných odvolaniach.

Okresný súd v Michalovciach po vrátení veci z druhostupňového súdu opätovne rozhodol rozsudkom dňa 29. 1. 2008, pričom určil, že žalovaný dňa 14. 4. 2005 vo vzťahu k žalobcom porušil zásadu rovnakého zaobchádzania a dopustil sa diskriminácie tým, že žalobcov dňa 14. 4. 2005 vo večerných hodinách nevpustil do priestorov kaviarne. Zároveň zaviazal žalovaného, aby zaslal žalobcom ospravedlňujúci list. Opätovne zamietol žalobu s'azovateľov v časti, ktorou sa domáhali náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za diskriminačné konanie. Žalobcovia podali proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, ktorým napadli výrok súdu, ktorým došlo k zamietnutiu ich žaloby v časti, ktorou sa domáhali náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za diskriminačné konanie a v časti, ktorou im nebola priznaná náhrada trov konania.

Na základe odvolaní podaných žalobcami a žalovaným vo veci rozhodoval Krajský súd v Košiciach, ktorý rozsudkom zo dňa 15. 07. 2010 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že

- určil, že konaním žalovaného dňa 14. 4. 2005 voči žalobcom došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania a žalobcovia tým boli vystavení priamej diskriminácii

- uložil žalovanému povinnosť zaslať každému zo žalobcov ospravedlňujúci list v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku

- v časti o náhradu nemajetkovej ujmy žalobu zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania...“.

3. Sťažovatelia tvrdili, že postupom a rozhodnutiami v ich právnej veci konajúcich všeobecných súdov boli porušené nimi označené články ústavy, základné práva zaručené ústavou a práva zaručené dohovorom a dohovorom o odstránení rasovej diskriminácie.

4. Podľa názoru sťažovateľov došlo „postupom a rozhodnutím odvolacieho súdu k porušeniu ich práva na spravodlivé súdne konanie tak ako je garantované čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru“. Sťažovatelia zdôrazňujú, že „Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu aj povinnosť všeobecných súdov svoje rozhodnutia náležité odôvodniť. V rámci dôsledného plnenia tejto povinnosti je pritom nevyhnutné, aby sa všeobecné súdy vyrovnali s námietkami uplatnenými účastníkmi konania, a to spôsobom, ktorý zodpovedá miere ich významu. Ak všeobecné súdy takto nepostupujú, vedie to zvyčajne k nepreskúmateľnosti nimi vydaných rozhodnutí, a tým aj k ich rozporu s princípmi spravodlivého procesu, ale aj so samotným účelom súdneho konania... odvolací súd v podrobnostiach odkazuje na závery a odôvodnenie súdu prvého stupňa, ktorý napadli sťažovatelia dňa 28. 3. 2008 odvolaním. Pričom však argumentáciu sťažovateľov obsiahnutú v tomto odvolaní krajský súd odignoroval, resp. sa s ňou dostatočne presvedčivým spôsobom nevysporiadal.“.

5. Sťažovatelia tvrdia, že „krajský súd tak dospel v svojom rozhodnutí k záverom, ktoré sú zjavne arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a ako také mali za následok porušenie základných práv sťažovateľov garantovaných v ústave a v medzinárodných zmluvách o ľudských právach a slobodách... Sťažovatelia majú za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je z hľadiska preskúmateľnosti presvedčivé a je ústavne nekonformné.“. Sťažovatelia ďalej tvrdili, že „došlo v konaní pred súdom prvého stupňa, ktoré bolo odobrené postupom a rozhodnutím Krajského súdu čo sa týka nepriznania náhrady nemajetkovej ujmy za diskriminačné taktiež v rámci práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, k porušeniu aj konkrétne princípu rovnosti zbraní... Princíp rovnosti zbraní ako jeden z prvkov spravodlivého procesu

požaduje, aby každá strana v súdnom spore mala možnosť predložiť svoju vec súdu za podmienok, ktoré nie sú jasne nevýhodné oproti protistrane. Možnosť uplatňovať svoje argumenty pred súdom neznamená len to, aby každá strana mala možnosť predložiť svoje stanovisko k prejednávanej veci, ale aj to, aby súd stanovisko jednej strany súd pozorne preštudoval rovnako ako stanovisko druhej strany, a aby bolo súdom vzaté pri rozhodovaní do úvahy... V namietanom prípade došlo postupom súdu k porušeniu princípu rovnosti zbrani vo vzťahu k sťažovateľom. Sťažovatelia ako už vyššie uviedli považujú rozhodnutia všeobecných súdov za arbitrárne, nakoľko sa ich argumentáciou zaoberajú len v obmedzenom rozsahu, v nich obsiahnuté odôvodnenia nie sú presvedčivé, v určitých smeroch sú aj v rozpore s akýmikoľvek zásadami logiky. Vydaním arbitrárneho rozhodnutia všeobecným súdom tak došlo k porušeniu princípu rovnosti zbrani ako jedného zo základných prvkov práva na spravodlivý proces a k znevýhodneniu sťažovateľov v porovnaní s protistranou. Vyvodené závery všeobecných súdov sú podľa sťažovateľov z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a účinky týchto záverov mali za následok porušenie práv sťažovateľov podľa medzinárodných dohovorov a ústavy.“.

6. Sťažovatelia namietali tiež porušenie svojich „práv zakotvených v článku 12 ods. 2 Ústavy SR, článku 14 v spojitosti s článkom 6 ods. 1 Európskeho dohovoru a článkov 5 písm. f) a 6 Dohovoru o rasovej diskriminácii“, ktoré odôvodňovali tým, že „sú osobami rómskej etnickej príslušnosti. V konaní pred všeobecným súdom namietali porušenie zásady rovnakého zaobchádzania na základe ich etnického pôvodu. Majú za to, že ich etnický pôvod mal vplyv aj na rozhodovanie veci všeobecnými súdmi, ktoré skutkové okolnosti prípadu zľahčovali a aj napriek tomu, že nakoniec po 5-tich rokoch dospeli k záveru, že došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania z dôvodu ich etnicity, neuložili diskriminujúcemu subjektu sankcie, ktoré by boli dostatočne efektívne, primerané a odstrašujúce.“.

7. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Krajský súd... postupom a rozhodnutím v konaní vedenom pod sp. značkou 2 Co/115/2008 porušil základné ľudské práva a slobody sťažovateľov podľa čl. 12 ods. 2, článku 46 ods. 1, článku 47ods. 3 Ústavy... a ľudských práv a základných slobôd podľa

článku 6 ods. 1 a článku 14 v spojitosti s článkom 6... dohovoru... a článku 5 písm. f) a článku 6 Dohovoru o rasovej diskriminácii.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. značka 2 Co/115/2008 zo dňa 15. júla 2010 sa zrušuje

Ústavný súd vracia vec na ďalšie konanie Krajskému súdu v Košiciach.

Krajský súd v Košiciach je povinný vyplatiť sťažovateľom finančné zadosťučinenie vo výške každému po 5000,- € (slovom: päťtisíc Eur)... a nahradiť im a ich právnej zástupkyňi trovy konania... “

8. V rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti nahliadol ústavný súd do súdneho spisu Okresného súdu Michalovce sp. zn. 12 C 139/2005.

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

12. Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní. Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných týmto dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo,

politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

14. Podľa čl. 5 písm. f) dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie v súlade so základnými povinnosťami vyhlásenými v článku 2 tohto dohovoru sa zmluvné štáty zaväzujú, že zakážu a odstránia rasovú diskrimináciu vo všetkých jej formách a že zaručia právo každého na rovnosť pred zákonom bez rozlišovania podľa rasy, farby pleti, národnostného alebo etnického pôvodu, najmä potom pri používaní týchto práv: ... f) práva prístupu na všetky miesta a na používanie všetkých služieb určených verejnosti, ako sú dopravné prostriedky, hotely, reštaurácie, kaviarne, divadlá a parky... Podľa čl. 6 dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie zmluvné štáty zabezpečia prostredníctvom príslušných vnútroštátnych súdov a iných štátnych orgánov všetkým osobám podliehajúcim ich jurisdikcii účinnú ochranu pred všetkými činmi rasovej diskriminácie, ktoré v rozpore s týmto dohovorom porušujú ich ľudské práva a základné slobody, ako aj právo žiadať na týchto súdoch spravodlivú a primeranú náhradu za akúkoľvek škodu, ktorú v dôsledku takej diskriminácie utrpeli.

15. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

16. Sťažovatelia namietali porušenie označených článkov ústavy, základných práv zaručených ústavou a práv zaručených dohovorom a dohovorom o odstránení rasovej diskriminácie postupom a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Co 115/2008 z 15. júla 2010 (bod 7) z dôvodov už uvedených v bodoch 2 až 6. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia nesúhlasia s hodnotením vykonaného dokazovania a právnym názorom všeobecných súdov, teda s ich interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení v ich právnej veci.

17. Sťažovatelia vo vzťahu k porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru namietali, že rozhodnutie krajského súdu nie je z hľadiska preskúmateľnosti presvedčivé a ústavne konformné, že krajský súd sa nedostatočne vysporiadal so skutočnosťami, ktoré vyplynuli z dokazovania a ktoré mali vplyv na rozhodnutie vo veci samej, pritom nesprávne interpretoval vnútroštátne právne normy. Sťažovatelia taktiež tvrdili, že krajský súd neprihliadol na skutočnosti a dôkazy, ktoré predložili v rámci konania, v čom vidia porušenie princípu rovnosti zbraní (zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 ods. 3 ústavy). Podľa ich názoru sú rozhodnutia všeobecných súdov arbitrárne, pretože sa argumentáciou sťažovateľov zaoberajú len v obmedzenom rozsahu a ich odôvodnenia sú nepresvedčivé.

18. Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku sp. zn. 2 Co 115/2008 z 15. júla 2010 v podstatnom uviedol:

«... Odvolací súd prejednal vec podľa § 212 ods. 1, 3 O. s. p. bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a rozsudok podľa § 220 O. s. p. zmenil a žalobu v časti o náhradu nemajetkovej ujmy zamietol.

Podľa § 9 ods. 1, 2, 3 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon), každý má podľa tohto zákona právo na rovnaké zaobchádzanie a ochranu pred diskrimináciou. Každý sa môže domáhať svojich práv na súde, ak sa domnieva, že je alebo bol dotknutý na svojich právach, právom chránených záujmoch alebo slobodách nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania. Môže sa najmä

domáhať, aby ten, kto nedodržel zásadu rovnakého zaobchádzania, upustil od svojho konania, ak je to možné, napravil protiprávny stav alebo poskytol primerané zadostučinenie. Ak by primerané zadostučinenie nebolo dostačujúce, najmä ak nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania bola značným spôsobom znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie poškodenej osoby, môže sa domáhať aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Sumu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a všetky okolnosti, za ktorých došlo k jej vzniku.

Podľa § 11 ods. 2 cit. zák. žalovaný je povinný preukázať, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania, ak žaloba oznámi súdu skutočnosti, z ktorých možno dôvodne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo.

Podľa § 6 ods. 1 zák. č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, predávajúci je povinný vo vzťahu k spotrebiteľovi dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v poskytovaní tovarov a služieb ustanovenú osobitným zákonom. Predávajúci najmä nesmie odmietnuť predaj spotrebiteľovi výrobky, ktoré má vystavené, alebo inak pripravené na predaj, alebo odmietnuť poskytnutie služby, ktoré je v jeho prevádzkových možnostiach; nesmie takisto viazať predaj výrobkov alebo poskytnutie služieb na predaj iných výrobkov, alebo poskytnutie iných služieb, pokiaľ nejde o obmedzenie rovnaké pre všetky prípady a v obchodnom styku obvyklé. To neplatí v prípadoch, v ktorých spotrebiteľ nespĺňa podmienky, ktoré musí spĺňať podľa osobitných predpisov.

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobcovia v 1. až 3. rade, ktorí patria k rómskej etnickej skupine mali záujem dňa 14. 4. 2005 približne o 23.00 hod. navštíviť a využiť služby kaviarne I. v M., prevádzkovanvej žalovaným. Pri vstupných dverách do priestorov kaviarne podniku žalovaného biletár M. V., ktorý je zamestnanec žalovaného podmieňoval vstup žalobcov predložením klubovej karty. Po oznámení žalobcov, že takýmito kartami nedisponujú, ich odkázal k majiteľovi podniku, ktorý vraj tieto karty predáva. Približne po 15 minútach sa pokúšali vstúpiť do tých istých priestorov žalovaného zamestnankyne Poradne pre občianske a ľudské práva A. M., V. H. a K. L., ktoré nie sú príslušníkmi rómskeho etnika, pričom biletár týmto osobám predal vstupné listky, pričom žiadne klubové karty od nich nežiadal. Po využití služieb žalovaného sa približne po 15 minútach vrátili

späť, kde sa pred kaviarňou stretli so žalobcami a navštívili políciu, kde celú záležitosť oznámili.

Z uvedeného je zrejmé, že pokiaľ zamestnanec žalovaného podmieňoval vstup žalobcov predložením klubovej karty, ktorými nedisponovali a následne predal zamestnankyniam Poradne pre občianske a ľudské práva vstupné lístky bez toho, aby požadoval od nich predloženie klubových kariet, možno konštatovať, že žalobcom bolo odmietnuté poskytovanie služieb žalovaným, ktoré má v predmete činnosti na základe výpisu z obchodného registra Okresného súdu Košice I, oddiel Sro, vložka č. 6463/V. Odvolací súd je toho názoru, že týmto konaním žalovaný porušil povinnosť dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania, zakotvenú v ust. § 3 ods. 1 zák. č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ust. § 6 ods. 1 zák. č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, čím bola aj znížená dôstojnosť žalobcov. Preto v tejto časti odvolací súd podľa § 220 O. s. p. zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výrokoch o povinnosti žalovaného ospravedlniť sa tak, že do jednotlivých výrokov zahrnul aj pojem, že bola znížená ľudská dôstojnosť žalobcov a to tým, že do podniku žalovaného neboli vpustení žalobcovia ktorí boli Rómovia, ale svedkyne M., H. a L., ktoré nie sú Rómky, boli vpustené aj bez klubových kariet. Skutočnosť, že žalovaný porušil povinnosť dodržiavať zásady rovnakého zaobchádzania bola v konaní preukázaná aj výpoveďou biletára, zamestnanca žalovaného M. V., ktorý vo svojej svedeckej výpovedi uviedol, že pre vstup do priestorov kaviarne nebolo podmienkou preukazovať sa klubovými kartami, čo taktiež vyplýva aj zo všeobecných pravidiel klubu.

Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že žalobcovia sa domáhali nápravy protiprávneho stavu a poskytnutia primeraného zadosťučinenia, pričom okrem ospravedlňujúceho listu požadovali náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1.659,70 € (50.000,- Sk) na každého zo žalobcov.

K uplatneniu náhrady nemajetkovej ujmy odvolací súd uvádza, že žaloba na zaplatenie takejto náhrady môže byť úspešná len za predpokladu dôkazu, že sú splnené podmienky pre vyhovenie žalobe na poskytnutie primeraného morálneho zadosťučinenia, pričom však takéto morálne zadosťučinenie sa javí nepostačujúcim. Okrem už spomínaného dôkazu o tom, že nepostačuje samotné morálne zadosťučinenie, musí žalobca preukázať, že došlo k reálnemu zníženiu jeho vážnosti v spoločnosti a dôstojnosti, a to dokonca značným

spôsobom. Podmienka značného spôsobu zníženia dôstojnosti, či vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti je závislá od konkrétnych okolností prípadu. Nemožno ju mať za splnenú v prípadoch zásahu, ktorý sa stal známy len úzkemu okruhu osôb, ktorý pretrvával len krátky čas a ktorý z hľadiska svojej formulácie nemožno považovať za zásah značne znižujúci dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Pociťovanie nemajetkovej ujmy spočívajúce v znížení dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere je treba hodnotiť vždy objektívne s prihliadnutím ku konkrétnej situácii, za ktorej k neoprávnenému zásahu došlo (tzv. konkrétne uplatnenie objektívneho kritéria), ako aj k osobe postihnutej fyzickej osoby, predovšetkým k jej veku a postaveniu (tzv. diferencované uplatnenie objektívneho kritéria). O zníženie dôstojnosti fyzickej osoby aj vážnosti značným spôsobom pôjde iba tam, kde za konkrétnej situácie, za ktorej k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, ako aj s prihliadnutím k dotknutej fyzickej osobe možno spoľahlivo uzavrieť, že by nastalú nemajetkovú ujmu vzhľadom k intenzite a trvaniu nepriaznivého následku spočívajúceho v znížení jej dôstojnosti, či vážnosti v spoločnosti, pociťovala ako závažnú, spravidla každá fyzická osoba nachádzajúca sa na mieste a v postavení postihnutej fyzickej osoby. Preto je v tejto súvislosti dôležité zisťovať, ako zapôsobil zásah nielen na postihnutú fyzickú osobu a jej rodinných príslušníkov, ale aj na osoby priamo zainteresované. Pritom by súd mal zisťovať nielen to, či sa im stal známym zásah voči žalobcovi, ale aj to, ako by ho oni hodnotili, pokiaľ by podobným spôsobom boli zasiahnuté ich práva. Ako už bolo zdôraznené, nestačí na úspešnosť takejto žaloby preukázanie možnosti vzniku takejto ujmy u žalobcu. Zákon v tejto súvislosti výslovne hovorí „bola znížená“ čo znamená, že ujma skutočne nastala a je preukázateľná. Znamená to v konečnom dôsledku, že nie je možné vyhovieť takejto žalobe, pokiaľ žalobca len tvrdí možnosť vzniku ujmy na svojej dôstojnosti a povesti v spoločnosti, avšak nepreukáže, že k takejto ujme skutočne došlo.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd je toho názoru, že pokiaľ žalovaný podmieňoval vstup žalobcov do priestorov kaviarne predložením klubovej karty, ktorá nebola podmienkou pre jej vstup, pričom od zamestnankýň z Poradne pre občianske a ľudské práva tieto klubové karty nepožadoval a predal im vstupné lístky, porušil žalovaný povinnosť dodržiavať zásady rovnakého zaobchádzania, čím bola aj znížená dôstojnosť žalobcov, avšak nie značným spôsobom, ktorý by zakladal nárok žalobcov na» uplatnenie

náhrady nemajetkovej ujmy. Žalobcovia v konaní nepreukázali, že bola značným spôsobom znížená ich dôstojnosť, spoločenská vážnosť, alebo spoločenské uplatnenie, pretože okrem zamestnancov Poradne pre občianske a ľudské práva pri podmieňovaní vstupu žalobcov do priestorov kaviarne predložením klubovej karty neboli prítomné žiadne iné osoby, teda nedošlo k priamej diskriminácii žalobcov na verejnosti, zamestnanec žalovaného pri požadovaní preukázania sa klubovými kartami sa správal k žalobcom slušne, nevytýkal ich etnický pôvod. Taktiež je potrebné uviesť, že žalobcom bolo známe, že niektorých Rómov do priestorov kaviarne I. nevpušťať, teda museli žalobcovia vopred s diskrimináciou rátať, pričom návšteva kaviarne I. prevádzkovaná žalovaným bola vopred dohodnutá žalobcami so zamestnankyňami Poradne pre občianske a ľudské práva. Zároveň je potrebné uviesť, že nebolo úmyslom žalovaného hlboko znevážiť žalobcov, pretože žalovaný ako vyplýva z obsahu spisu, zamestnával aj iných Rómov.

K odvolacej námietke žalovaného, že súd prvého stupňa sa nevyporiadal s tým, či žalobcovia mali naozaj úmysel vstúpiť do kaviarne, pričom je toho názoru, že takýto úmysel mali, je potrebné uviesť, že v priestupkovom konaní zamestnanec žalovaného M. V., ktorý pracuje v reštaurácii I. M. ako biletár uviedol, že dňa 14. 4. 2005 okolo 23.00 hod. nepustil na diskotéku návštevníka z toho dôvodu, nakoľko sa nepreukázal klubovou kartou, pričom uviedol, že klubové karty predáva len majiteľ a vstup na diskotéku je len pre členov, ktorí majú klubové karty. Z uvedeného je zrejmé, že žalobcovia mali úmysel vstúpiť do kaviarne I., ktorú prevádzkuje žalovaný, a preto túto odvolaciu námietku žalovaného odvolací súd považuje za neopodstatnenú.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd podľa § 220 O. s. p. zmenil rozsudok v časti poskytnutia primeraného zadošťačenia a žalobu v časti o náhradu nemajetkovej ujmy zamietol.

O trovách konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 2 O. s. p., keďže žalobcovia boli v konaní úspešní iba čiastočne, odvolací súd v súlade s uvedenými zákonnými ustanoveniami rozhodol, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.»

19. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia

podstatné pre posúdenie veci správne interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Rozsudok krajského súdu je náležité odôvodnený, pričom ho nemožno považovať za arbitrárny ani z toho hľadiska, že vo svojom odôvodnení v podstatnom zdôraznil správnosť napadnutého rozsudku (t. j. rozsudku okresného súdu, pozn.), pretože sa v zásadnom stotožnil s jeho odôvodnením. Ústavný súd preto považuje postup krajského súdu pri preskúmaní rozhodnutia okresného súdu za legitímny a vylučujúci možné porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

20. Sťažovatelia v sťažnosti namietali (z dôvodov uvedených v bode 4) tiež porušenie čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj „v rámci porušenia práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru“ porušenie „princípu rovnosti zbraní“ (pozri dôvody uvedené v bode 5). Keďže ústavný súd nezistil zjavnú neopodstatnenosť alebo arbitrárnosť namietaného rozsudku krajského súdu v súvislosti s namietaným porušením práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť k arbitrárnosti tohto rozhodnutia ani v súvislosti s namietaným porušením čl. 47 ods. 3 ústavy a ani k sťažovateľmi tvrdenému porušeniu „princípu rovnosti zbraní“.

21. Ústavný súd preskúmal konanie na krajskom súde nielen z hľadiska dodržania práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovatelia namietali, ale aj vo vzťahu k uplatnenej námietke porušenia čl. 14 dohovoru vrátane porušenia čl. 5 písm. f) a čl. 6 dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd ako súd odvolací v občianskom súdnom konaní sa odvolaním sťažovateľov zaoberal v súlade s ustanoveniami relevantného právneho predpisu (ustanovenia § 212 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku) a napadnuté rozhodnutie okresného súdu v celom namietanom rozsahu preskúmal. Obsahom týchto práv však nie je automatický nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal predstavám sťažovateľov. Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovatelia nesúhlasili s prejavovým právnym názorom krajského súdu, ktorý sa nestotožňuje s právnym názorom sťažovateľov. Z uvedeného pohľadu posúdil teda ústavný súd ako zjavne neopodstatnenú aj tú časť sťažnosti, ktorá sa

týka námietky porušenia čl. 14 dohovoru a čl. 5 písm. f) a čl. 6 dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie.

22. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením označených práv (body 19 a 20), bolo potrebné sťažnosť sťažovateľov odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

23. Pokiaľ ide o namietané porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy, tento neobsahuje základné práva alebo slobody, ale ústavnoprávne princípy, pričom vyslovenie ich porušenia je súčasne spojené s porušením ich iného základného práva. Keďže ústavný súd nezistil v postupe a namietanom rozhodnutí krajského súdu porušenie označených základných práv zaručených ústavou a práv zaručených dohovorom, ako aj dohovorom o odstránení rasovej diskriminácie, nemohlo dôjsť (resp. ústavný súd nemohol konštatovať) k porušeniu princíпов vyplývajúcich z ustanovení čl. 12 ods. 2 ústavy.

24. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku nepovažoval ústavný súd za dôvodné zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov uvedenými v petite sťažnosti (bod 7).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. februára 2011